

mødet var CSCE undergået store ændringer som følge af de kommunistiske regimers fald. På CSCE-topmødet i Paris i 1990 havde man undertegnet Chartelet for et Nyt Europa, som satte CSCE ind i den nye politiske sammenhæng i Europa, og som forsynede CSCE med faste institutioner og strukturer. Valletta-mødets udfald blev i sig selv en illustration af den nye politiske situation i Europa.

Mødet afgav ved konsensus en rapport, hvori var indarbejdet såvel principperne for bilæggelse af tvister som forslag til nye procedurer. Rapporten havde karakter af et CSCE-dokument, og de i rapporten indarbejdede forpligtelser var derfor af politisk karakter og ikke juridisk bindende.

I rapportens indledende del blev det endnu engang understreget, at fredelig bilæggelse af tvister må betragtes som en hjørnesteen i CSCE-processen i bestræbelserne på at værne om og fremme demokrati, fred og enhed i Europa. I overensstemmelse med folkeretten og særligt De Forenede Nationers pagt samt principperne i Helsingfors-slutakten må der ikke anvendes trussel om magtanvendelse eller magt som middel til bilæggelse af tvister mellem stater. Tvister skal bilægges ved fredelige midler i overensstemmelse med folkeretten.

Rapportens afsnit om principperne fik en udformning i overensstemmelse med de tidligere vedtagelser på området med henvisninger til folkeretten, De Forenede Nationers charter, relevante CSCE-principper etc., medens den konkret foreslåede procedure – »Valletta-mekanismen« – til fredelig bilæggelse af tvister blev af mindre bindende karakter. Forslaget kom således ikke til at indeholde bestemmelser om bindende afgørelse af tvister. De mekanismer, der – i mangel af enighed mellem parterne – kan bringes til anvendelse, er bistand til konsultationer og forhandlinger. Der vil under visse betingelser endvidere kunne etableres et særligt ad hoc-organ (sammensat af kvalificerede kandidater fra en liste nomineret af alle CSCE-landene), der kan indsamle oplysninger og kommentarer fra parterne og bistå dem med at finde frem til egnede bilæggelsesprocedurer. Ad hoc-organet kan også fremkomme med generelle eller specifikke kommentarer eller råd, som i det konkrete tilfælde kan omfatte forslag til vedtagelse af bindende bilæggelsesprocedurer. Der blev fastsat en række undtagelsesbestemmelser for, hvornår proceduren kan kræves aktiveret og fastsat grænser for, hvilke bilæggelsesprocedurer der i mangel af enighed mellem parterne kan anvendes. En tvist vil dog altid kunne indbringes for de på Paris-topmødet oprettede politiske CSCE-organer, Ministerrådet (Rådet) og Embedsmandskomitéen (CSO).

CSCE's Råd godkendte rapporten på et møde i Berlin i juni 1991. I forbindelse med CSCE's fjerde opfølgingsmøde i Helsingfors i 1992 afholdtes et arbejdsgruppemøde, der dog ikke kunne opnå enighed om yderligere tiltag.

I beslutningerne fra Helsingfors-opfølgingsmødet bekræftede de deltagende parter deres vilje til at bilægge tvister fredeligt. De hilste derfor det arbejde velkomment, som under Helsingfors-opfølgingsmødet var blevet gjort med henblik på skabelse af en domstol for mægling og voldgift inden for CSCE, styrkelse af Valletta-proceduren og etablering af en CSCE-forligsprocedure, herunder anvist forlig. De understregede i denne sammenhæng, at Rådet og CSO kunne spille en vigtig rolle, især ved at opmuntre til mere udbredt brug af forlig. Med henblik på at opnå snarlige resultater blev det besluttet at indkalde et nyt CSCE-ekspertmøde i Genève i oktober 1992 for at forhandle et sammenhængende sæt foranstaltninger. Herunder evt. at udarbejde procedurer for et tvungent forligselement, oprettelse af en domstol for mægling og voldgift inden for CSCE og andre midler. Resultatet af dette møde skulle herefter forelægges Rådet i Stockholm i december 1992.

På Stockholm-mødet den 14-15. december 1992 behandlede Rådet de anbefalinger og forslag vedrørende fredelig bilæggelse af tvister, der var blevet udarbejdet af ekspertmødet i Genève. I overensstemmelse med beslutningerne fra Helsingfors-opfølgingsmødet i 1992 godkendte Ministerrådet en række forskellige beslutninger.

Rådet vedtog således en styrkelse af Valletta-proceduren først og fremmest vedrørende udpegning af mæglere gennem en forkortelse fra tre til to måneder af fristen for parterne i en tvist til selv at søge at nå en løsning ved anvendelse af egne valgte mæglere.

Rådet vedtog ligeledes den som bilag vedlagte konventionstekst om mægling og voldgift inden for CSCE. Konventionen er i modsætning til de øvrige beslutninger juridisk bindende for de stater, der ratificerer eller tiltræder den. Konventionen var åben for undertegnelse for CSCE-staterne frem til den 31. marts 1993. Konventionen kræver de undertegnende staters ratifikation. Efter denne dato kan konventionen tiltrædes af de CSCE-stater, der ikke har undertegnet den. Konventionen træder i kraft, når mindst 12 stater har ratificeret eller tiltrådt den. Sverige er depositar for konventionen.

Af de ialt 53 CSCE-stater har følgende 33 undertegnet konventionen. Hidtil har alene 6 stater ratificeret den.